నిలవచెయ్యడం

శ్రీ చందూరి నాగేశ్వరరావు

నేను యింటర్ చదువుతున్నరోజులలో మా నాన్నగారు, "ఏనెల కానెల అకవుంట్ వ్రాస్తూ వుండు," అని నొక్కినొక్కి చెప్పేవారు. నా ఖర్చులకి ఎంతకావలసివస్తుందో అంతా లెఖ్ఖచూపి ఏనెల కానెల వారు పంపుతున్నప్పుడు, అకవుంట్ వ్రాయవలసిన అవసర మేమిటో ఎంతదీర్ఘంగా ఆలోచించినా నాకు బోధపడేదేకాదు. ఒకబహుళ ఏకాదశి రోజున నాకూ, మా నాన్నగారికీ ఈ విషయమై వాగ్వాదం కూడా జరిగింది.

"ఎప్పటిఖర్చు అప్పుడు నోట్ చేసుకొని అకవుంట్ వ్రాసుకోవడం మంచిఅలవాటు" అన్నా రాయన.

"వ్రాయకపోవడం చెడ్డఅలవాటా ?"

"అవును. అకవుంట్ వ్రాసుకోవడం అలవాటు లేనివాళ్లు, వాళ్లజన్మలో ఒక్కదమ్మిడి నిలవచెయ్యలేరు. బాగుపడేవాళ్ల లక్షణం..."

ఏమిటనుకుంటున్నారేమిటి! అకవుంట్ వ్రాసుకోవడం. ఆయనచెప్పిన వాక్యాలలోని సత్యాసత్యాల విషయమై ఎక్కువగా ఆలోచించక, ఆయన్ని తృప్తి పరచడమే ప్రధానంగా ఎంచుకొని, ఆనెలనుంచీ ఒక దొంగ అకవుంట్ తయారుచేసి పంపుతూ వుండేవాణ్ణి. నాకు బాగుపడేలక్షణాలు అబ్బుతున్నాయని చాలా సంతోషించా రాయన. కాలేజీకోర్సు పూర్తి అవగానే ఆ అకవుంట్ బాధ తప్పింది.

నాటికి నేడు.

"మీరు ఉద్యోగంలో ప్రవేశించి మూడేళ్లయింది. ఒక్కరాగిదమ్మిడీ అయినా నిలవలేదు సరిగదా, పదిహేనో తారీఖు దాటినప్పట్నుంచీ, తోడి గుమాస్తాల్ని అప్పుకోసం వేధించుకుతినటం అలవాటయింది."

"అవును. అప్పు చెయ్యడం నాకు అలవాటై పోయింది. 'అప్పుచేయుట తప్పు' అని ఎలిమెంటరీ స్కూలులో నా చిన్నతనంలోనూ ఎవరో మేష్టరు నాకూకూడా చెప్పేవుంటాడు. కాని, అప్పును తప్పులు అని అనుకొన్నావన్నీ యిప్పుడు ఒప్పులుగా భావిస్తున్నాం కాదూ !

నాకు నాపై అధికారులు నెలకి ౭౦రూపాయలు ముట్టచెప్తున్నారు. నెలకి ౭౦రూపాయిల చొప్పున సంవత్సరానికి ఎంతయింది? ౮౪౦రూపాయిలు. మూడు సంవత్సరాలకి ౨౪౨౦ రూపాయిలు. ఆ పొరబడ్డానా? అవునండోయ్ ౨౪౨౦ రూపాయిలు కాదు. ౨౫౨౦ రూపాయలు. నేను హిస్టరీస్ వాణ్ణండీ!! నాకు లెఖ్ఖలు బొత్తిగా రావు.

౨౪౨౦, కాదు, కాదు. ౨౫౨౦ రూపాయిలు. నేనూ శాంతా సునాయాసంగా ఖర్చు పెట్టేశాం. ఖర్చు పెట్టడంలో ఒకర్ని ఒకరం తీసిపోం. కాని మా యిద్దరిలో ఎవరు ఎక్కువ ఖర్చు చేస్తారనేది ఒక సమస్యే! అనాదినుంచీ స్త్రీపురుషుడికి ఎలాటిసమస్య అయిందో యిదీ అంత సమస్యే! నేను ఎక్కువ వ్యయం చేస్తానంటుంది శాంత. ఆమె చాలా దుబారాఖర్చులు చేస్తుందని నానమ్మకం. ఈవిషయమై ఆమెతో నేనెప్పుడూ వాదించలేదు. ఎంచేతనంటే, ఆడదానితో వాదన చాలా ప్రమాదకరమైన వ్యవహారమని నా అనుభవాలు నాకు ఎన్నోసార్లు చెప్పాయి.

ప్రస్తుతానికి వద్దాం.

"డెబ్భయి రూపాయిలూ ఎలా ఖర్చుచేశావో నాకేం తెలుస్తుంది? ఈనెల మరీఘోరంగా వుంది. ఇవ్వాళ యింకా పదిహేనే!" అన్నాను. ప్రతినెలా సొంతఖర్చు కని పదిరూపాయిలు నాదగ్గిర వుంచుకొని

మిగతా అరవై ఆమెచేతిలో పెట్టడం రివాజు. ఇద్దరం ఖర్చుపెట్టడం అలవాటు.

"గత నెలలో మీరు చేసిన అప్పులు యిరవై రూపాయిలు మీసొంత ఖర్చుకని తీసుకొన్నవి పదిరూపాయిలు. మిగిలినవి నలభయ్యేకాదూ!"

నలభై రూపాయలు శాంతదృష్టిలో అంత తేలికగా కనిపిస్తున్నాయి,— ఈ కరువురోజుల్లో. నెలకి నలభైరూపాయిలతో నాలుగు సంసారాలు ఈదేవాళ్లు వున్నారు. కాని, నెలకి నాలుగువందలు వున్నా నేనూ శాంతా యిలాగే కష్టపడతామేమో!

"మనం ఖర్చు తగ్గించాలి."

శాంత అడిగింది చిటికినవేలు కొరుక్కుంటూ; "ఎలా?"

"నువ్వు అకవుంట్ వ్రాయి."

"వ్రాస్తే?"

"నువ్వు అకవుంట్ వ్రాస్తూవుంటే మనం నిలవ చెయ్యవచ్చు."

'ఇది సాధ్యమా' అన్నట్లు శాంత తెల్లబోతూ చూసింది.

"మా నాన్నగారు చెప్పారు. అకవుంట్ వ్రాసుకుంటూవుంటే మనం నిలవచెయ్యగలం."

"అలాగా!" అంటూ శాంతాదేవి ఆలోచిస్తోంది. మధ్యాహ్నం కాఫీకిగాను అలమారులో భద్రపరిచిన పాలు తాగాలని ప్రయత్నంచేస్తున్న పిల్లిపిల్లని కొట్టడానికి వంటింట్లోకి పరుగెత్తింది.

ఎలా అవుతేనేం, నిశ్చయించుకొన్నాం,—అకవుంట్ వ్రాయడానికి. నేను ప్రొప్రయిటర్ని. శాంతాదేవి అకవుంటెంట్ అండ్ కాషియర్. ఆమె వ్రాస్తుంది. నేను అజమాయిషీ చేస్తూవుంటాను.

గడిచినరాత్రి వెంకట్రావుదగ్గిర అప్పుగా పుచ్చుకొన్న పదిరూపాయిలలోనూ, సినీమాకి సినీమాలోను ఖర్చుపెట్టగా మిగిలిన ఎనిమిదిరూపాయిలలో పన్నెండు అణాలు వెచ్చించి అందమయిన అకవుంట్ పుస్తకం ఒకటి కొన్నాం. పుస్తకం కొనడం దగ్గిరకూడా కొద్దిగా పేచీపడ్డాం. పేచీపడడమే నావంతుగాని పంతం నెగ్గించుకోవడం ఆమెవంతే! మూడణాలపుస్తకం కొనమంటాను — నేను, పన్నెండణాలపుస్తకం కొందాం, పదికాలాలపాటు వుండవద్దా!— అంటుందామె. చివరికి పన్నెండణాలపుస్తకమే శాంతాదేవి మృదువైనచేతివేళ్ల మధ్య నుంచుని, నన్ను చూసి వెటకారంగా నవ్వింది.

"ఇంకా ఏవయినా కావాలా?" అని సగౌరవంగా షాపువాడు అడిగాడు.

ఏమీ అక్కర్లేదని తలపంకిస్తూ, బిల్లు చెల్లించబోతూవుండగా శాంతాదేవి "ఫవుంటెన్ పెన్"! అంది. అని ప్రశ్నార్థకంగా నా మొహంలోకి చూసింది.

మళ్లీ నెలలో కొనుక్కోవచ్చునని శాంతని సమాధానపరుస్తున్నాను. కాని ఆషాపువాడు వూరుకుంటేనా! యమకింకరుడిలా పొగయాడు నా పాలిట! అరనిముషంలో రెండు డజనుల ఫవుంటెన్ పెన్ పెట్టెలు తీసుకువచ్చి, శాంతాదేవిముందు పడేశాడు. అన్ని కొత్త వస్తువులు ముందు మెరమెర మెరిసిపోతూవుంటే—శాంత—ఈపాత మొగుడి వంక చూస్తుందీ! నిజంగా ఆడదానితో ఫాన్సీషాపులోకి వెళ్లడం చాలా బుద్ధితక్కువపని.

కర్మయోగిలా ఆమె సెలక్షన్ చూస్తున్నాను. ఒకగ్రోసు ఫవుంటెన్ పెన్నులలో రెండుమాత్రమే ఆమెకి నదరుగా కనిపించాయి.

"ఈ పెన్ బావుందా?" అంటూ ఒకఫవుంటెన్ పెన్ చూపించింది.

"ఊఁ!" అన్నాను.

ఎర్రరంగులో వున్న పెన్ ఒకటి తీసి యిందాకటి ప్రశ్నే వేసింది.

నేను మళ్లీ, "ఊఁ!" అన్నాను.

"ఈ రెంటిలో ఏది బావుంటుందో చెప్పండి."

"రెండూ బాగానే వున్నాయి."

"రెండిటిలోనూ, ఏది అందంగా వుంది?"

"రెండూ అందంగానే వున్నాయి."

"చెప్పరూ?" అంది Decisive గా. నవ్వుతే సొట్టలుపడే ఆమెచెక్కిళ్లు అందానికి దాసుడ నైపోయి నవ్వుతూ ఆకుపచ్చఫవుంటెన్ పెన్‌మీద నా అభిమానం చూపించాను.

బతికి బయటపడతా ననుకొన్నాను. కాని, ఆ షాపువాడు నన్నూ కాంతనీ తనషాపులోని వస్తువులన్నీ కొనేదాకా వదిలేటట్టు లేడు. నే నేమయినా జమీందారు ననుకొన్నాడో ఏమో!

"ఇంక వద్దనూ? కలర్స్...ఆర్ బ్లూబ్లాక్?"

కాంత అడిగింది: "వైలట్ వుందా?"

"వైలట్ కళ్లకి జబ్బు చేస్తుంది," అన్నాను,—అందామని అనుకోకుండానే!

"మన పక్కింట్లో వుంటున్న ఎడిటర్ గారిభార్య వైలట్ యింకు వాడుతుంది" అంది కాంత.

ఇంక అపీలు వుందీ! ఎడిటర్ గారిభార్య అథారిటీ కామా! నేనింకేమీ మాట్లాడదలచుకోలేదు. అడవి పక్షే మూగినోము మొగాణ్ణి అయిన నేను పట్టవలసి వచ్చింది.

ఒక బ్లాటింగ్ పేపరు షీటుతోనూ, ఒక దస్తా కాగితాలతోనూ, ఒక వైలట్ యింక్ బాటిల్ తోనూ, కాంతాదేవి పేరు చెక్కబడివున్న ఒక ఫవుంటెన్ పెన్ తోనూ, మూలకారణమైన అకవుంట్ బుక్ తోనూ చైనాబజారు అడ్డంగా దాటి బస్సు ఎక్కాం.

జూన్ పదిహేడో తారీఖు సాయంత్రం ఆరున్నరకి ఈ హడావిడి అంతా జరిగినా, జూలై మూడో తారీఖుదాకా కొత్తపుస్తకంలో 'శ్రీరామా' పెట్టదలుచుకోలేదు. జూలై ఒకటో తేదీ పబ్లిక్ హాలీడే. రెండు ఆదివారం. రాబడి మూడో తారీఖువరకూ వుండదు. అప్పుతో అకవుంట్ ఆరంభించడం అశుభసూచకం. మే మిద్దరమూ ఏకీభవించడమనేది చాలా అరుదు. మా యిద్దరి వ్యవహారమూ హిందూ మహమ్మదీయ సమస్యలాటిది. కాని, ఒక్క అకవుంట్ బుక్ విషయంలో మాత్రం మే మిద్దరమూ తీర్మానించుకొన్న నిర్ణయం ఒక్కటే అయిందని లోకాని వెల్లడించేందుకు నేను చాలాగర్విస్తున్నాను.

మూడో తేదీ సాయంత్రం బరువైన పర్సుతోనూ, ఉత్సాహంతో కుప్పిగంతులేస్తున్న మనస్సుతోనూ నేను యిల్లు చేరుకొనేటప్పటికి, "యివ్వాళ సినీమాకి వెళ్దామండోయ్!" అంది కాంత. ఇంకా అనేక కారణాల వల్ల నాలుగో తారీఖు రాత్రి ఎనిమిదిగంటలవరకూ కొత్త అకవుంట్ పుస్తకానికి కాంతాదేవికరస్పర్శ తగిలే యోగ్యత లేకపోయింది.

రాబడికాలమ్‌లో జమ రూ. ౬౯-౧౫-౦ అని వ్రాసింది. ఖర్చుకాలమ్‌లో భర్తగారి సొంతఖర్చులకి పదిరూపాయలు.

కాంతని అడిగాను: "అన్ని ఖర్చులలోనూ యిదే నీకు మొట్టమొదట స్ఫురణకి తట్టిందా?"

కాంత చిరునవ్వు నవ్వింది. ఆ చక్కటినవ్వులో స్త్రీలోని చిలిపితన మంతా మూడుమూర్తులా మూర్తీభవించింది.

సినీమా సొదరూ, పాలవాడిబాకీ, దాసీదాని జీతమూ మొదలైన ఖర్చులన్నీ ఖర్చుకాలమ్‌లో నిండుగా వున్నాయి జమకాలములో ఒకే ఒక్క అయిటముని రాబడి — బోసినోటిలో అన్ని పళ్లూ రాలిపోగా మిగిలిపోయిన ఒక్క పన్నులా వుంది. అంత అందమయిన అకవుంట్ పుస్తకంలోనూ జమకాలములో నెలకి ఒక్కసారే అంకె పడుతుందన్న దుర్భరవిషయం నామీద నాకు జాలిగొలిపింది.

కాని, ఒక్క అపూర్వరహస్యం. ఆడపిల్ల అకవుంట్ మెయిన్ టెయిన్ చెయ్యడంలోకూడా రోమాన్సు వుంది సుమండీ!

రాత్రి భోజనా లైపోయినతర్వాత ఈ కళేబరాన్ని మంచంమీద పారేసి నాకు యింక్రిమెంటు ఎప్పుడు వస్తుందా అని నేను యోచిస్తూవుండడమూ, వయ్యారంతో లోలకులు ఆడించుకుంటూ, పైట సర్దుకుంటూ కాగితం చినిగిపోతుందేమో—పెన్ను అరిగిపోతుందేమో—చెయ్యి కందిపోతుందేమో—అన్నంత సుకుమారంగా వ్రాస్తూ, స్త్రీలోని చిత్తచాంచల్యాన్ని తెలిపేందుకా అన్నట్లు కల అల్లలలాడిస్తూ, "ఏమండీ, యివ్వాళ ఏమేం ఖర్చులు చేశామండీ" అని ఆమె

నన్ను ఉద్దేశించి అనగడమూ, ఆ అమృతవాక్కుల లోని మాధుర్యాన్ని గ్రహించక యింక్రిమెంటు వొచ్చిందనుకున్న నేను మొరటుగా, ఆఫ్రికాలో పుట్టిపెరిగిన వాడిలా "నా కేం తెలుసు!" అని జవాబివ్వడమూ. ...ఆమెకి కోపం...అది సాధారణ...కోపమూ కాదు —అసాధారణ కోపమూ కాదు....ప్రణయకోపం ... .అదంతా ఒకఫార్సు.

ఈ ప్రకారంగా పదిహేనురోజులు గడిచాయి. డబ్బు పూర్తిగా అయిపోయింది. వెంకట్రావుదగ్గిరికి భిక్షాటనకి బయలుదేరాను. భగవంతుడి ధర్మమా అంటూ కొందర్ని నిలవచేసేవాళ్లుగానూ, కొందర్ని ఖర్చుచేసేవాళ్లుగానూ సృష్టిస్తాడు. అందర్నీ నాలా ఖర్చుచేసేవాళ్లుగానే సృష్టించివుంటే, ఈ సృష్టి ఎప్పుడో ఆగిపోయివుండేది, పెట్రోలు అయిపోయిన మోటారు బస్సులా. అకవుంట్ పుస్తకంలో జమ కాలమ్ నే ననుకొన్నంత బోసిగా లేదు. పదిరూపాయిల అప్పుతో విరాజిల్లింది.

రెండు నెలలు గతించేటప్పటికి అకవుంట్ పుస్తకంలో గొప్పపరివర్తన కలిగింది. తరుచుగా—చారులో ఉప్పువెయ్యడమూ, కాఫీలో పంచదార వెయ్యడమూ మర్చిపోయేశాంత చేసినఖర్చులన్నీ జ్ఞప్తిలో వుంచుకోగలదూ? కాని, అకవుంట్ మెయిన్‌టెయిన్ చెయ్యడంవిషయంలోమాత్రం ఆమె చాలా శ్రమపడిందనే చెప్పాలి. ఖర్చులన్నీ స్ఫురణకి తెచ్చుకొని ఎంతో వివేకంతో వాటిని రికార్డుచేసేది. అంతకీ కొన్ని ఖర్చులు ఆమె మనోదృక్పథానికి అందకుండా లేడిపిల్లలలా పరిగెత్తేవి. ఏంచేస్తుంది, పాపం!

తుడుపులూ, వ్రాసినఖర్చులే పొరపాటున మళ్లీ వ్రాయడంలో, కొట్టివేతలూ మొదలైన ఘోరాలన్నీ జరిగేవి. ఒకరోజున సీతాబాయమ్మగారి రెండో కుర్రాణ్ణి చంకలో పెట్టుకొని అకవుంట్ వ్రాస్తూ వుండగా, ఆ కొంటెవెధవ—కాలికో అట్టతో ధగధగలాడుతున్న ఆపుస్తకరాజం ఏదో పెద్దరకం చాక్లెట్ అనుకొన్నాడు కాబోలు — అంత పుస్తకాన్నీ కబళించే ప్రయత్నంలో రెండు చేతుల్తోనూ పట్టుకోగా, శాంతాదేవి విదళించడమూ పది కాగితాలు ఫ్రరువ చినగడమూ సంభవించాయి. ఒక అమావాస్యనాడు వర్జ ఘడియలలో శాంతాదేవి చెయ్యి టేబిల్‌మీద హుషారుగా వున్న సిరాబుడ్డికి తగలగా, ఆ సిరాబుడ్డి పుస్తకానికి సిరాస్నానం చేయించింది ఈ విధంగా ఆ పుస్తకం యిప్పుడు రూపు మారిపోయినదై, పేజీలు పోగొట్టుకొన్నదై, ముఖ్యములైన జమాఖర్చులుమాత్రమే కలిగినటువంటిదై ఆంధ్రమహావైభవాన్ని సూచించే హంపీ శిథిలాలని జ్ఞాపకం చేస్తోంది.

ఈ అకవుంట్ బాధవల్ల లాభమూ కనిపించలేదు, నష్టమూ కనిపించలేదు. జీతం వచ్చేటప్పటికి పదిహేనురూపాయిల అప్పు అలాగే వుంటూ వుండేది. ఎటొచ్చీ, కొత్త అకవుంట్ బుక్ కావాలనే ప్రయత్నంలో వుంది శాంత.

ఒకరోజు సాయంత్రం ఆఫీసునుంచి రాగానే పట్టలేని సంతోషాతిశయంతో అన్నాను. "శాంతా, నాకు ప ది హే ను రూ పా య లు యింక్రిమెంటు యిచ్చారు."

ఆమె నవ్వుతూ అంది: "అయితే మనం యింకో అకవుంట్ పుస్తకం కొనవలసిన పనిలేదు.

"ఏం?"

"ఈ పదిహేను రూపాయిలూ నిలవేగా!"

"మనం ప్రతినెలా పదిహేనురూపాయిలు అప్పు చేస్తున్నాంగా!"

"ఈనెలనుంచి అప్పుచెయ్యవలసిన అవసరం వుండదు. ఎంచేతనంటే, మనకి ప్రతినెలా పదిహేను రూపాయిలు ఎక్కువ వస్తున్నాయిగా!"

"అనగా!" అన్నాను, నవ్వుతూ.

"అరిటికాయముక్కలు మాడిపోతున్నాయి." అంటూ వంటింట్లోకి దూకింది శాంత.

" నిలవచెయ్యడం? " అన్నాను. ఆమె వినిపించుకోలేదు. గాలిలో కలిసిపోయాయి ఆ మాటలు.